JOURNAL OF RESEARCH IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 12 Sayı: 2 Sayfa Aralığı: 107-125 e-ISSN:2458-9624 DOI: 10.51725/etad.1897969

REVIEW Open Access

DERLEME Açık Erişim

Kaynak Metin ile Erek Metin Arasındaki İlişki: Çeviride Dönüşümün Kaçınılmazlığı Üzerine Bir Değerlendirme*

The Relationship Between the Source Text and the Target Text: An Evaluation of the Inevitability of Transformation in Translation

Aslı Tunçel, Aylin Seymen

ÖZ

Bu çalışma, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin çeviri kuramları bağlamında nasıl tanımlandığını ve çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşüm olgusunun hangi kuramsal temellere dayandığını incelemektedir. Çeviribilim alanında uzun süre hâkim olan kaynak metin merkezli yaklaşımlar, çeviri sürecini büyük ölçüde biçimsel ve anlamsal eşdeğerlik ölçütleri üzerinden değerlendirmiştir. Ancak çeviri kuramlarının gelişimiyle birlikte bu anlayış sorgulanmış; çeviri, kültürel, iletişimsel ve işlevsel boyutları olan çok katmanlı bir eylem olarak ele alınmaya başlanmıştır. Çalışma, nitel bir yaklaşım benimseyen kuramsal bir derleme ve tartışma niteliği taşımaktadır. Dinamik eşdeğerlik yaklaşımı, anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı ile Skopos Kuramı çerçevesinde, çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşümün çevirmenin keyfi tercihlerinin sonucu olmadığı; dilsel, kültürel ve işlevsel etkenlerin doğal bir sonucu olduğu savunulmaktadır. Görsel-işitsel çeviri bağlamında sunulan örnekleyici açıklamalar ise dönüşümün özellikle altyazı çevirisinde kaçınılmaz ve işlevsel bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır.

Yazar Bilgileri

Aslı Tunçel
YL öğrencisi,
Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
aslituncel1201@gmail.com

Aylin Seymen
Prof. Dr.,
Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
aseymen@gazi.edu.tr

ABSTRACT

This study examines how the relationship between the source text and the target text is defined within translation theories and on which theoretical foundations the phenomenon of transformation in the translation process is based. For a long time, dominant approaches in translation studies evaluated translation mainly through formal and semantic equivalence. With the development of translation theories, however, this perspective has been questioned, and translation has increasingly been approached as an activity involving cultural, communicative, and functional dimensions. The study adopts a qualitative approach and is designed as a theoretical review and discussion. Within the framework of dynamic equivalence, the distinction between semantic and communicative translation, and Skopos Theory, it is argued that transformation is not the result of arbitrary translator choices, but a natural outcome of linguistic, cultural, and functional factors. Illustrative explanations from audiovisual translation show that transformation is an inevitable and functional phenomenon, particularly in subtitle translation.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Çeviri
Kaynak metin
Erek metin
Skopos Kuramı
İşlevsellik

Keywords
Translation
Source Text
Target Text
Skopos Theory
Functionality

Makale Geçmişi
Geliş: 01/03/2026
Düzeltme: 13/05/2026
Kabul: 03/06/2026

Atıf için: Tunçel, A. ve Seymen, A. (2026). Kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki: çeviride dönüşümün kaçınılmazlığı üzerine bir değerlendirme. *JRES, 13*(2), 107-125. https://doi.org/10.51725/etad.1897969

Etik Bildirim: Bu çalışma kuramsal nitelikte olup etik kurul onayı gerektirmemektedir.

* Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

Çeviri, çeviribilim alanında uzun yıllar boyunca kaynak metne biçimsel ve anlamsal sadakat temelinde ele alınmış; erek metin ise çoğu zaman kaynak metnin ikincil ve türev bir ürünü olarak konumlandırılmıştır. Bu yaklaşımda çeviri, kaynak metinde yer alan anlamın bir dilden başka bir dile mümkün olduğunca eksiksiz biçimde aktarılması olarak tanımlanmış ve çeviri sürecinin başarısı, kaynak metin ile erek metin arasındaki benzerlik derecesi üzerinden değerlendirilmiştir. Kaynak metin merkezli bu anlayışta, kaynak metnin biçimi ve içeriği temel referans noktası olarak kabul edilmiş; erek metnin hedef kültürde nasıl algılandığı ve hangi işlevi üstlendiği çoğu zaman ikincil bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Ancak çeviri kuramlarının gelişimiyle birlikte bu bakış açısı sorgulanmaya başlanmıştır ve çeviri eyleminin yalnızca dilsel bir aktarım süreci olmadığı, aynı zamanda kültürel ve işlevsel boyutları olan çok katmanlı bir iletişim süreci olduğu vurgulanmıştır. Özellikle farklı dil sistemlerine ve kültürel yapılara sahip diller arasında gerçekleştirilen çevirilerde, kaynak metindeki anlamın ve biçimin birebir korunmasının her zaman mümkün olmadığı ortaya konulmuştur. Bu durum, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin çeviribilim alanında temel tartışma konularından biri hâline gelmesine neden olmuştur. Bu tartışmalar çerçevesinde Eugene Nida, çeviride mutlak biçimsel eşdeğerliğin mümkün olmadığını savunarak, erek metnin erek okur üzerindeki etkisini merkeze alan dinamik eşdeğerlik kavramını geliştirmiştir.

Nida'ya göre çeviride esas olan, kaynak metnin biçimsel özelliklerini birebir korumak değil; erek metnin alıcı üzerinde kaynak metnin okuru üzerinde yarattığı etkiye benzer bir etki yaratabilmesidir (Nida, 1964). Bu yaklaşım, çeviri sürecinde ortaya çıkan değişimlerin bir kusur ya da başarısızlık göstergesi değil, iletişimsel gerekliliklerin bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece çeviri sürecinde meydana gelen dönüşümler, çeviri eyleminin doğasıyla ilişkilendirilerek kuramsal bir zemine oturtulmaktadır. Benzer şekilde Peter Newmark, çeviriyi tek tip ve evrensel bir aktarım süreci olarak ele almanın mümkün olmadığını savunmuş ve anlamsal çeviri ile iletişimsel çeviri ayrımıyla çevirmenin metin türü, iletişimsel amaç ve hedef okur doğrultusunda farklı stratejiler benimsemesi gerektiğini vurgulamıştır (Newmark, 1988). Newmark'a göre çeviri, yalnızca sözcüklerin değil, iletilmek istenen mesajın ve işlevin aktarımını içeren bir süreçtir. Bu bakış açısı, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin birebir örtüşmeye dayalı bir yapı sergilemediğini; aksine işlevsel uyum ve iletişimsel etki temelinde şekillendiğini göstermektedir. Kaynak metin merkezli anlayıştan işlevsel yaklaşımlara yöneliş, Katharina Reiß ve Hans J. Vermeer tarafından geliştirilen Skopos Kuramı ile sistematik bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Skopos Kuramı'na göre çeviri, erek metnin amacı doğrultusunda gerçekleştirilen bilinçli ve amaçlı bir eylemdir ve bu süreçte belirleyici olan unsur, kaynak metnin biçimsel özelliklerinden ziyade, erek metnin hedef kültürde üstlendiği işlevdir (Reiß & Vermeer, 1984; Turan, 2018; Haldan, 2018). Bu yaklaşımda kaynak metin, çeviri sürecinin değişmez ölçütü olmaktan çıkarak, erek metnin amacına hizmet eden bir çıkış noktası olarak yeniden konumlandırılmaktadır. Böylece kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, hiyerarşik bir bağlılık temelinde değil, amaç odaklı ve işlevsel bir ilişki olarak tanımlanmaktadır. Kaynak metnin bu şekilde yeniden konumlandırılması, çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşüm olgusunu kaçınılmaz hâle getirmektedir. Dilsel farklılıklar, kültürel unsurlar, metin türü, iletişimsel amaç ve erek okurun beklentileri, çeviride anlam ve biçim düzeyinde çeşitli dönüşümlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu dönüşümler, çevirmenin öznel ya da keyfi tercihlerinin bir sonucu olarak değil; çeviri eyleminin gerçekleştiği bağlamın doğal ve zorunlu koşulları olarak değerlendirilmelidir. Nitekim yazınsal çeviri ve kültür odaklı çeviri çalışmalarında da erek okurun anlamlandırma sürecinin çeviri kararlarını doğrudan etkilediği ve dönüşümün çeviri sürecinin ayrılmaz bir parçası olduğu

vurgulanmaktadır. Türkiye'de gerçekleştirilen çeviribilim çalışmalarında da kaynak metin – erek metin ilişkisinin işlevsellik, okur odaklılık ve kültürel bağlam çerçevesinde yeniden değerlendirildiği görülmektedir (Berk Albachten & Meriç, 2005); Özyön, 2014).

Bu çalışma, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin çeviri kuramları ışığında yeniden değerlendirilmesini ve çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşüm olgusunun kaçınılmazlığının kuramsal temelde tartışılmasını amaçlamaktadır. Dinamik eşdeğerlik yaklaşımı, anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı ile Skopos Kuramı çerçevesinde gerçekleştirilen bu değerlendirme, çeviride sadakat kavramının mutlak ve değişmez bir ölçüt olmadığını; aksine erek metnin işlevi ve iletişimsel amacı doğrultusunda yeniden tanımlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışma, çeviri eylemini kaynak metne biçimsel bağlılık temelinde değil, erek metnin hedef kültürdeki işlevsel ve iletişimsel başarısı üzerinden ele alan kuramsal bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

Kaynak Metin ile Erek Metin Arasındaki İlişki: Kuramsal Yaklaşımlar

Bu bölümde, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin çeviri kuramları çerçevesinde nasıl ele alındığı ve bu ilişkinin hangi kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda tanımlandığı incelenmektedir. Çeviribilim alanında farklı dönemlerde ortaya çıkan kuramsal yaklaşımlar, kaynak metin ile erek metin arasındaki bağı farklı ölçütler üzerinden değerlendirmiş; özellikle eşdeğerlik, işlev ve amaç kavramları bu tartışmaların merkezinde yer almıştır. Bu doğrultuda, öncelikle kaynak metin merkezli yaklaşımlar ve eşdeğerlik tartışmaları ele alınacak; ardından erek odaklı ve işlevsel kuramların bu ilişkiyi nasıl yeniden tanımladığı ortaya konulacaktır.

Kaynak Metin Merkezli Yaklaşımlar ve Eşdeğerlik Sorunu

Çeviribilim alanında kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, uzun yıllar boyunca kaynak metnin önceliği temelinde kabul edilmiştir. Bu anlayışa göre çeviri, kaynak metinde yer alan anlamın ve biçimin erek dile mümkün olduğunca eksiksiz ve doğru biçimde aktarılması olarak tanımlanmıştır. Bu yaklaşımda erek metin, büyük ölçüde kaynak metnin ikincil bir temsili olarak konumlandırılmış; çeviri sürecinin başarısı ise kaynak metne ne ölçüde sadık kalındığı üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çerçevede geliştirilen eşdeğerlik kavramı, uzun süre çeviri kalitesinin temel ölçütü olarak kabul edilmiştir. Kaynak metin merkezli yaklaşımlarda eşdeğerlik, ağırlıklı olarak dilsel ve biçimsel düzeyde ele alınmış; çevirmenin temel görevi, kaynak metindeki sözcüklerin, ifadelerin ve yapıların erek dilde mümkün olan en yakın karşılıklarını bulmak olarak tanımlanmıştır. Ancak bu anlayış, farklı dil sistemlerine ve kültürel yapılara sahip diller arasında gerçekleştirilen çevirilerde önemli sınırlılıkları da beraberinde getirmiştir. Özellikle farklı dil ailelerine ait metinlerde, dilsel yapıların birebir örtüşmemesi, anlamın yalnızca sözcük düzeyinde taşınamaması ve kültüre özgü unsurların doğrudan aktarımının her zaman mümkün olmaması, eşdeğerliğin mutlak bir ölçüt olarak ele alınmasını sorunlu hâle getirmiştir. Bu sorunlar, erek okurun konumunun ve beklentilerinin göz ardı edilmesiyle daha da belirginleşmiştir. Kaynak metin merkezli yaklaşımlarda erek okur çoğu zaman pasif bir alıcı olarak varsayılmış; çevirinin, erek okur üzerinde nasıl bir etki yarattığı ikincil bir mesele olarak değerlendirilmiştir. Oysa erek okurun kültürel arka planı, bilgi birikimi ve metinden beklentileri, çeviri sürecinin anlaşılabilirliği ve işlevselliği açısından belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu durum, eşdeğerliğin yalnızca dilsel düzeyde değil, aynı zamanda iletişimsel ve işlevsel boyutlarıyla da ele alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu eleştiriler doğrultusunda Eugene Nida, biçimsel eşdeğerlik anlayışını sorgulayarak dinamik eşdeğerlik kavramını geliştirmiştir. Nida'ya göre çeviride temel hedef, kaynak metnin biçimsel özelliklerini birebir korumak değil; erek metnin erek okur üzerinde kaynak

metnin okuru üzerinde yarattığı etkiye benzer bir etki yaratabilmesini sağlamaktır. Nida bu yaklaşımı şu şekilde ifade etmektedir:

"The relationship between the receptor and the message should be substantially the same as that which existed between the original receptors and the message." (Nida, 1964)

Dinamik eşdeğerlik anlayışı, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin birebir örtüşmeye dayalı bir yapı sergilemediğini; aksine etki, işlev ve alıcı odaklı bir çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımda çeviri, dilsel biçimlerin mekanik bir aktarımından ziyade, anlamın ve iletişimsel işlevin erek kültürde yeniden inşa edilmesi süreci olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda kaynak metnin biçimsel özelliklerinin korunması ikincil bir konumda kalırken, erek metnin anlaşılabilirliği ve işlevselliği ön plana çıkmaktadır. Nida'nın yaklaşımı, çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşümlerin bir hata ya da sapma olarak değil, iletişimsel eşdeğerliğin sağlanabilmesi için gerekli bir unsur olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Kaynak metinde yer alan dilsel yapılar, kültürel göndermeler ya da söylem özellikleri, erek dil ve kültürde aynı etkiyi yaratmadığında, çevirmenin bu unsurları dönüştürmesi kaçınılmaz hâle gelmektedir. Bu durum, eşdeğerliğin mutlak bir biçimsel örtüşme olarak değil, işlevsel ve etki temelli bir kavram olarak yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak kaynak metin merkezli yaklaşımlar ve bu yaklaşımlar çerçevesinde geliştirilen eşdeğerlik anlayışı, çeviri sürecinin karmaşık ve çok katmanlı yapısını açıklamakta sınırlı kalmaktadır. Dinamik eşdeğerlik yaklaşımı ise kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin daha esnek, işlevsel ve alıcı odaklı bir biçimde ele alınmasına olanak tanıyarak, çeviride dönüşüm olgusunun kuramsal temelini güçlendirmektedir.

İletişimsel ve Anlamsal Çeviri Ayrımı

Kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin işlevsel boyutunu ele alan önemli yaklaşımlardan biri, Peter Newmark tarafından geliştirilen anlamsal (semantic) ve iletişimsel (communicative) çeviri ayrımıdır. Newmark, çeviri sürecinde tek ve evrensel bir yöntemin tüm metin türü için geçerli olamayacağını savunmakta; çevirmenin metnin türü, amacı, hedef okuru ve bağlamı doğrultusunda farklı çeviri stratejiler benimsemesi gerektiğini vurgulamaktadır (Newmark, 1988). Bu yaklaşım, çeviri sürecini katı kurallarla sınırlandırmak yerine, bağlama duyarlı ve esnek bir çerçevede ele alması açısından önem taşımaktadır.

Newmark'a göre anlamsal çeviri, kaynak metnin biçimsel ve anlamsal özelliklerine mümkün olduğunca sadık kalmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşımda çevirmenin temel önceliği, kaynak metinde yer alan anlamın inceliklerini, sözdizimsel yapıları ve üslup özelliklerini korumaktır. Anlamsal çeviri, özellikle yazınsal ya da estetik değeri yüksek metinlerde, kaynak metnin özgünlüğünü yansıtma amacıyla tercih edilmektedir. Ancak bu yaklaşım, erek okurun metni algılama biçiminin ikincil planda kalmasına neden olabilmekte ve bazı durumlarda erek metnin anlaşılabilirliğini zorlaştırabilmektedir. Buna karşılık iletişimsel çeviri, erek okurun metni kolaylıkla anlayabilmesini ve metnin iletişimsel işlevini yerine getirebilmesini önceler. Bu yaklaşımda kaynak metnin biçimsel özelliklerinin birebir korunması zorunlu olarak görülmemekte; asıl hedef, erek metnin erek kültürde doğal, akıcı ve işlevsel bir biçimde algılanabilmesidir. Newmark, iletişimsel çevirinin özellikle bilgilendirici, yönlendirici ya da geniş bir okur kitlesine hitap eden metinlerde daha uygun bir strateji sunduğunu ifade etmektedir. Bu yaklaşım, erek metnin alıcı üzerinde yaratacağı etkiyi merkeze alarak, çeviri sürecini alıcı odaklı bir çerçevede değerlendirmektedir.

Newmark bu ayrımı şu şekilde özetlemektedir:

"Communicative translation attempts to produce on its readers an effect as close as possible to that obtained on the readers of the original." (Newmark, 1988)

Bu ifade, iletişimsel çevirinin erek okur üzerindeki etkiyi temel ölçüt olarak benimsediğini açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin sabit ve tek yönlü bir yapı sergilemediğini; aksine metnin işlevine ve bağlamına bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

İletişimsel çeviri anlayışı, çeviri sürecinde dönüşüm olgusunu kaçınılmaz bir unsur olarak kabul etmektedir. Erek metnin anlaşılabilirliği ve işlevselliği öncelendiğinde, kaynak metindeki bazı dilsel yapıların, söylem özelliklerinin ya da kültürel göndermelerin erek dilde dönüştürülmesi gerekebilmektedir. Bu dönüşüm, çevirmenin keyfi bir tercihi olarak değil, erek metnin iletişimsel başarısını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen bilinçli ve işlevsel bir strateji olarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede çevirmenin rolü bu bağlamda yeniden tanımlanmaktadır. Newmark'ın yaklaşımında çevirmen, kaynak metni birebir yeniden üreten pasif bir aktarıcı konumundan çıkarak; metnin işlevini, hedef okuru ve bağlamını dikkate alarak kararlar veren etkin bir özne konumuna gelmektedir. Çevirmen, her metin için tek bir "doğru" çeviri yöntemi olmadığının bilinciyle, anlamsal ve iletişimsel çeviri arasında bilinçli tercihler yapmaktadır. Bu durum, çeviri sürecinin mekanik bir aktarım değil, yorumlayıcı ve bağlama duyarlı bir yeniden üretim süreci olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin esnek ve çok boyutlu yapısını ortaya koymaktadır. Özellikle iletişimsel çeviri yaklaşımı, erek metnin işlevselliğini ve alıcı üzerindeki etkisini merkeze alarak, çeviride dönüşüm olgusunun kuramsal açıdan meşrulaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu yaklaşım, çeviri sürecinde sadakatin biçimsel örtüşme ile değil, iletişimsel başarı ve işlevsel uyum ile değerlendirilmesi gerektiği düşüncesini desteklemektedir.

Skopos Kuramı ve İşlevsel Kaynak – Erek Metin İlişkisi

Kaynak metin merkezli yaklaşımların çeviri sürecini açıklamakta yetersiz kaldığı noktalar, KatharinaReiß ve Hans J. Vermeer tarafından geliştirilen Skopos Kuramı ile daha sistematik ve bütüncül bir kuramsal çerçevede ele alınmıştır. Skopos Kuramı, çeviriyi yalnızca dilsel bir aktarım süreci olarak değil, belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilen bilinçli ve planlı bir eylem olarak tanımlamaktadır. Bu yaklaşımda çeviri sürecini yönlendiren belirleyici unsur, kaynak metnin biçimsel özellikleri değil, erek metnin hedef kültürde üstleneceği işlevdir (Reiß & Vermeer, 1984). Skopos Kuramı'na göre her çeviri eylemi, belirli bir amaç (skopos) doğrultusunda gerçekleştirilir ve bu amaç, çeviri sürecinde alınacak kararları doğrudan etkiler. Bu nedenle kaynak metin, çeviri sürecinde mutlak ve değişmez bir otoriteye sahip değildir; aksine erek metnin amacı doğrultusunda yeniden yapılandırılabilecek bir başlangıç noktası olarak değerlendirilir. Bu bakış açısı, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin hiyerarşik bir bağlılık temelinde değil, işlevsel ve erek odaklı bir etkileşim çerçevesinde ele alınmasını mümkün kılmaktadır.

Skopos Kuramı çerçevesinde kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, durağan ve birebir örtüşmeye dayalı bir yapı sergilemez. Erek metnin hedef kültürde hangi işlevi yerine getireceği, hangi okur kitlesine hitap edeceği ve hangi iletişimsel amaca hizmet edeceği, çeviri sürecinin temel belirleyicileri hâline gelir. Bu bağlamda çevirmen, kaynak metni birebir yeniden üretmekle değil; erek metnin belirlenen amaca uygun, anlaşılabilir ve işlevsel bir metin olarak ortaya çıkmasını sağlamakla sorumludur. Bu durum, çevirmenin rolünü pasif bir aktarıcı olmaktan çıkararak, karar verici ve sorumluluk sahibi bir özne konumuna taşımaktadır. Reiß ve Vermeer'in geliştirdiği bu yaklaşım, çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşüm olgusunu da kuramsal düzlemde meşrulaştırmaktadır. Kaynak metindeki bazı unsurların korunması, bazılarının ise dönüştürülmesi ya da yeniden düzenlenmesi, erek

metnin amacına hizmet ettiği sürece doğal ve gerekli bir süreç olarak değerlendirilir. Bu nedenle dönüşüm, Skopos Kuramı çerçevesinde bir hata ya da eksiklik olarak değil, çeviri eyleminin işlevsel gerekliliklerinden biri olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, sadakat kavramının da yeniden tanımlanmasına yol açmıştır. Skopos Kuramı'nda sadakat, kaynak metnin biçimsel özelliklerine mutlak bağlılık anlamına gelmemekte; erek metnin iletişimsel amacını ve işlevini başarıyla yerine getirmesiyle ilişkilendirilmektedir. Reiß ve Vermeer, çeviride sadakatin yalnızca kaynak metne değil, aynı zamanda erek metnin amacına, hedef okuruna ve iletişimsel bağlamına karşı da sorumluluk içerdiğini vurgulamaktadır. Bu durumu şu şekilde ifade ederler:

"The prime principledeterminganytranslationprocess is thepurpose (Skopos) of theoveralltranslationalaction." (Reiß & Vermeer, 1984)

Bu ifade, çeviri sürecinde belirleyici olan unsurun kaynak metin değil, erek metnin amacı olduğunu açık ve net biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda sadakat kavramı, kaynak metnin birebir yeniden üretilmesiyle değil, çeviri eylemininbelirlenenamacına uygun biçimde gerçekleştirilmesiyle anlam kazanmaktadır. Skopos Kuramı'nın işlevsel yaklaşımı, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin dinamik, bağlama duyarlı ve amaç odaklı bir yapı sergilediğini göstermektedir. Çeviri süreci, yalnızca iki metin arasında gerçekleşen bir aktarım değil; iki kültür, iki okur profili ve iki iletişimsel bağlam arasında kurulan çok boyutlu bir etkileşim süreci olarak ele alınmaktadır. Bu perspektifte kaynak metin, erek metnin oluşumunda belirleyici bir rol oynamakla birlikte, erek metnin işlevsel gereklilikleri karşısında mutlak bir bağlayıcılığa sahip değildir.

Sonuç olarak Skopos Kuramı, çeviride kaynak metin–erek metin ilişkisini yeniden tanımlayarak, dönüşüm olgusunu çeviri eyleminin kaçınılmaz ve kuramsal olarak meşru bir bileşeni olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, çeviride başarı ölçütünün biçimsel sadakatten ziyade,erek metnin işlevsel ve iletişimsel başarısı üzerinden değerlendirilmesi gerektiği görüşünü desteklemekte; çeviri sürecini amaç odaklı, bilinçli ve bağlama duyarlı bir eylem olarak konumlandırmaktadır.

Okur Odaklılık ve Kültürel Bağlamın Rolü

Kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin işlevsel bir çerçevede ele alınması, çeviri sürecinde okur/alıcı kavramını çeviri sürecinin merkezine yerleştirmektedir. Özellikle işlevsel yaklaşımlar ve çağdaş çeviri kuramları, çeviriyi yalnızca iki metin arasında gerçekleşen dilsel bir aktarım olarak değil; belirli bir hedef okura yönelik, iletişimsel bir eylem olarak değerlendirmektedir. Bu bakış açısına göre erek okurun bilgi birikimi, kültürel arka planı, beklentileri ve metni algılama biçimi, çeviri sürecinde alınan kararları doğrudan etkileyen temel belirleyiciler arasında yer almaktadır. Yazınsal çeviri ve kültür odaklı çalışmalarda okur odaklılık, çeviri sürecinin anlaşılabilirliği ve işlevselliği açısından özel bir önem taşımaktadır. Yazınsal metinler, yalnızca açık anlamları değil; örtük göndermeleri, kültürel çağrışımları ve söylem düzeyindeki anlam katmanlarını da içermektedir. Bu nedenle kaynak metnin erek okur tarafından nasıl algılanacağı, çeviri sürecinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Erek okurun kaynak kültüre ait bilgi ve deneyimlere her zaman sahip olmaması, çevirmenin metni erek kültür bağlamında yeniden yapılandırmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda çeviri, yalnızca iki metin arasında gerçekleşen bir aktarım süreci olmanın ötesine geçerek, iki kültür ve iki okur profili arasında kurulan bir iletişim süreci olarak ele alınmaktadır.

Kaynak metindeki kültüre özgü unsurlar, deyimler, göndermeler ve söylem yapıları, erek kültürde aynı anlamı ya da etkiyi üretmediğinde, bu unsurların dönüştürülmesi kaçınılmaz hâle gelmektedir. Bu durum, çeviride dönüşüm olgusunun dilsel zorunlulukların ötesinde, kültürel ve iletişimsel gerekliliklerden kaynaklandığını göstermektedir. Okur odaklılık anlayışı, çevirmenin rolünü

de belirgin biçimde dönüştürmektedir. Bu perspektifte çevirmen, kaynak metni birebir aktaran pasif bir aracı olmaktan çıkarak; erek okurun metni anlamlandırma sürecini dikkate alan, bilinçli ve sorumluluk sahibi bir özne olarak konumlanmaktadır.

Çevirmen, erek okurun kültürel birikimini ve beklentilerini dikkate alarak, kaynak metindeki anlamı erek kültürde yeniden yapılandırmaktadır. Bu süreçte yapılan dönüşümler, çevirmenin keyfi müdahaleleri olarak değil, iletişimsel uyumu sağlamak amacıyla gerçekleştirilen zorunlu stratejiler olarak değerlendirilmelidir. Okur odaklı yaklaşım, Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik anlayışıyla da örtüşmektedir. Nida, çeviride esas olanın biçimsel benzerlikten ziyade, erek okur üzerinde yaratılan etki olduğunu vurgulamakta ve çeviri sürecinin alıcı merkezli bir biçimde değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Nida, bu yaklaşımı şu ifadeyle temellendirmektedir:

"Dynamic equivalence aims at complete naturalness of expression, and tries to relate the receptor to modes of behavior relevant within the context of his own culture." (Nida, 1964)

Bu yaklaşım, kaynak metnin erek kültürde anlaşılabilir ve doğal bir biçimde algılanabilmesi için dönüşümün kaçınılmaz olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer biçimde Peter Newmark da iletişimsel çeviri anlayışıyla erek okurun beklentilerini merkeze almakta ve çevirinin başarısını alıcı üzerindeki etki üzerinden değerlendirmektedir. Bu bağlamda okur odaklılık, çeviride sadakat kavramının yeniden düşünülmesini gerekli kılmaktadır. Okur odaklı ve kültürel bağlama duyarlı yaklaşımlar, sadakatin kaynak metnin biçimsel özelliklerine mutlak bağlılıkla değil; erek metnin iletişimsel başarısı ve işlevselliğiyle ilişkilendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, bu perspektifte birebir aktarım temelinde değil, kültürel ve iletişimsel uyum temelinde şekillenmektedir. Bu durum, çeviri sürecinde dönüşümün bir sapma ya da eksiklik değil; aksine çeviri eyleminin doğasından kaynaklanan kaçınılmaz ve meşru bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak okur odaklılık ve kültürel bağlam, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin belirlenmesinde temel rol oynamaktadır.

Çeviri süreci, erek okurun metni anlamlandırma biçimi ve kültürel bağlamı dikkate alındığında, yalnızca dilsel bir aktarım değil; anlamın erek kültürde yeniden yapılandırıldığı çok boyutlu bir iletişim süreci olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, çeviride dönüşüm olgusunun kuramsal temelini güçlendirmekte ve çeviri eylemini işlevsel, bağlama duyarlı ve okur merkezli bir çerçevede ele almaktadır.

Çeviride Dönüşüm Kavramı ve Kaçınılmazlığı

Çeviri sürecinde kaynak metin ile erek metin arasında ortaya çıkan dönüşümler, çeviribilim tarihinde uzun süre olumsuz bir olgu olarak değerlendirilmiştir. Özellikle kaynak metin merkezli yaklaşımlarda dönüşüm, çeviri kalitesini düşüren bir sapma ya da çevirmenin kaynak metne yeterince sadık kalamamasının bir göstergesi olarak yorumlanmıştır. Bu anlayışta ideal çeviri, kaynak metnin anlamını ve biçimini mümkün olduğunca eksiksiz biçimde yansıtan bir yeniden üretim olarak tanımlanmış; kaynak metinden uzaklaşma ise çoğu zaman başarısızlıkla ilişkilendirilmiştir. Ancak çeviri kuramlarının gelişimiyle birlikte bu yaklaşım sorgulanmış ve dönüşüm kavramı, çeviri eyleminin kaçınılmaz ve yapısal bir bileşeni olarak yeniden ele alınmaya başlanmıştır.

Çeviride dönüşüm, yalnızca dilsel düzeyde gerçekleşen bir değişimle sınırlı değildir. Dönüşüm; kaynak metinde yer alan anlamın, söylem yapılarının, kültürel göndermelerin ve iletişimsel işlevlerin erek dil ve erek kültür bağlamında yeniden yapılandırılmasını kapsamaktadır. Bu yeniden yapılandırma süreci, dilsel farklılıklar, kültürel normlar, metin türü, iletişimsel amaç ve erek okurun

beklentileri gibi çok sayıda etkenin bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Dolayısıyla dönüşüm, çevirmenin öznel ya da keyfi tercihlerinin sonucu olarak değil, çeviri eyleminin gerçekleştiği çok katmanlı bağlamın doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Skopos Kuramı, dönüşüm kavramını kuramsal düzeyde temellendiren en önemli yaklaşımlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Katharina Reiß ve Hans J. Vermeer, çeviriyi erek kültürde belirli bir amaca hizmet eden bilinçli bir eylem olarak tanımlamakta ve bu eylemin, kaynak metnin birebir yeniden üretilmesini zorunlu kılmadığını savunmaktadır (Reiß & Vermeer, 1984).

Skopos Kuramı'na göre çeviri sürecinde belirleyici olan unsur, kaynak metnin biçimsel özellikleri değil, erek metnin hedef kültürde üstleneceği işlevdir. Bu işlevsel bakış açısı, kaynak metnin erek metin üzerinde mutlak bir otoriteye sahip olmadığı görüşünü benimsemekte ve dönüşümü çeviri sürecinin doğal bir sonucu olarak değerlendirmektedir. Skopos Kuramı çerçevesinde dönüşüm, erek metnin amacı doğrultusunda gerçekleştirilen bilinçli bir yeniden yapılandırma süreci olarak ele alınmaktadır. Erek metnin hedef okur tarafından anlaşılabilir, işlevsel ve iletişimsel açıdan etkili olabilmesi için, kaynak metindeki bazı unsurların korunması, bazılarının ise dönüştürülmesi, sadeleştirilmesi ya da yeniden düzenlenmesi gerekebilmektedir. Bu durum, dönüşümün çeviri sürecinde kaçınılması gereken bir olgu olmadığını; aksine çevirinin işlevselliğini sağlayan temel bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Reiß ve Vermeer bu yaklaşımı şu şekilde ifade etmektedir:

"The prime principle determining any translation process is the purpose (Skopos) of the overall translational action." (Reiß & Vermeer, 1984)

Dönüşümün kaçınılmazlığı, Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı ile de kuramsal olarak desteklenmektedir. Nida, çeviride temel hedefin kaynak metnin biçimsel özelliklerini birebir korumak değil, erek metnin erek okur üzerinde kaynak metne benzer bir etki yaratmasını sağlamak olduğunu savunmaktadır (Nida, 1964). Bu hedef doğrultusunda kaynak metindeki dilsel yapılar, kültürel göndermeler ve söylem özellikleri erek dile ve erek kültüre uyarlanmak zorundadır.

Dinamik eşdeğerlik anlayışı, dönüşümü bir eksiklik ya da sapma olarak değil, iletişimsel eşdeğerliğin sağlanabilmesi için gerekli bir araç olarak değerlendirmektedir. Benzer şekilde Peter Newmark, dönüşüm olgusunu metin türü ve iletişimsel bağlam üzerinden ele almıştır. Newmark'ın anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı, çevirmenin her metin türünde aynı stratejiyi uygulamasının mümkün olmadığını ortaya koymaktadır (Newmark, 1988). Anlamsal çeviri, kaynak metnin biçimsel ve anlamsal özelliklerine daha yakın bir aktarımı hedeflerken; iletişimsel çeviri, erek okurun metni kolaylıkla anlayabilmesini ve iletinin etkili bir biçimde aktarılmasını önceler. Özellikle iletişimsel çeviri anlayışı, dönüşümü çeviri sürecinin doğal ve gerekli bir sonucu olarak kabul etmektedir.

Yazınsal çeviri ve kültür odaklı çalışmalarda dönüşüm olgusu daha da belirgin bir hâl almaktadır. Yazınsal metinlerde anlam, yalnızca sözcük düzeyinde değil; bağlam, söylem, estetik yapı ve kültürel çağrışımlar aracılığıyla inşa edilmektedir. Bu nedenle yazınsal çeviride kaynak metindeki kültüre özgü unsurların, örtük anlamların ve estetik öğelerin erek kültürde birebir karşılık bulması her zaman mümkün olmamaktadır. Bu durumda çevirmen, erek okurun metni anlamlandırabilmesi ve metnin estetik işlevini sürdürebilmesi için dönüşüme başvurmak zorunda kalmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında dönüşüm, çevirmenin keyfi bir müdahalesi olarak değil; çeviri eyleminin kültürel, iletişimsel ve işlevsel boyutlarının doğal bir sonucu olarak değerlendirilmelidir.

Kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin dinamik ve bağlama duyarlı yapısı, dönüşümü kaçınılmaz kılmakta; çevirmenin rolünü ise pasif bir aktarıcı olmaktan çıkararak, anlamı erek kültürde

yeniden inşa eden etkin bir özne konumuna taşımaktadır. Bu bağlamda dönüşüm, çeviride sadakatsizlikle değil, çeviri eyleminin doğası ve amacıyla ilişkilendirilmelidir.

Sonuç olarak çeviride dönüşüm, kaynak metin ile erek metin arasındaki işlevsel ilişkinin doğal bir yansımasıdır. Dönüşüm, çeviri sürecinde kaçınılması gereken bir durum değil; aksine erek metnin iletişimsel başarısını ve işlevselliğini sağlayan temel bir unsur olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, çeviride sadakat kavramının mutlak biçimsel bağlılıkla değil, erek metnin amacına uygunluğu ve işlevsel başarısıyla ilişkilendirilmesini mümkün kılmaktadır.

Çeviride Dönüşümün Görsel-İşitsel Metinlerdeki Yansımaları

Çeviride dönüşüm olgusu, özellikle görsel-işitsel çeviri bağlamında daha görünür ve yapısal olarak kaçınılmaz bir hâl almaktadır. Görsel-işitsel metinler, yalnızca dilsel içeriği değil; görsel unsurları, işitsel bileşenleri, zaman kısıtlarını ve eşzamanlı alımlama koşullarını da içeren çok katmanlı yapılar olarak çeviri sürecini önemli ölçüde karmaşıklaştırmaktadır. Bu bağlamda altyazı çevirisi, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin birebir aktarım temelinde kurulmasını çoğu zaman imkânsız kılmakta; dönüşümü çeviri sürecinin zorunlu bir bileşeni hâline getirmektedir.

Almanca sinema filmlerinin Türkçe altyazılarında, kaynak metinde yer alan kültüre özgü ifadelerin, deyimlerin ve örtük anlam içeren söylemlerin erek dilde birebir karşılık bulmadığı durumlar yaygın biçimde gözlemlenmektedir. Bu tür durumlarda çevirmen, erek okurun metni anlamlandırma sürecini kolaylaştırmak amacıyla dolaylı anlatım, uyarlama, sadeleştirme ya da yeniden yapılandırma gibi stratejilere başvurabilmektedir. Bu süreçte kaynak metindeki söylem yapısı korunmamakta; ancak erek metnin iletişimsel işlevi öncelenmektedir. Böylece kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, biçimsel sadakatten ziyade işlevsel uyum temelinde kurulmaktadır.

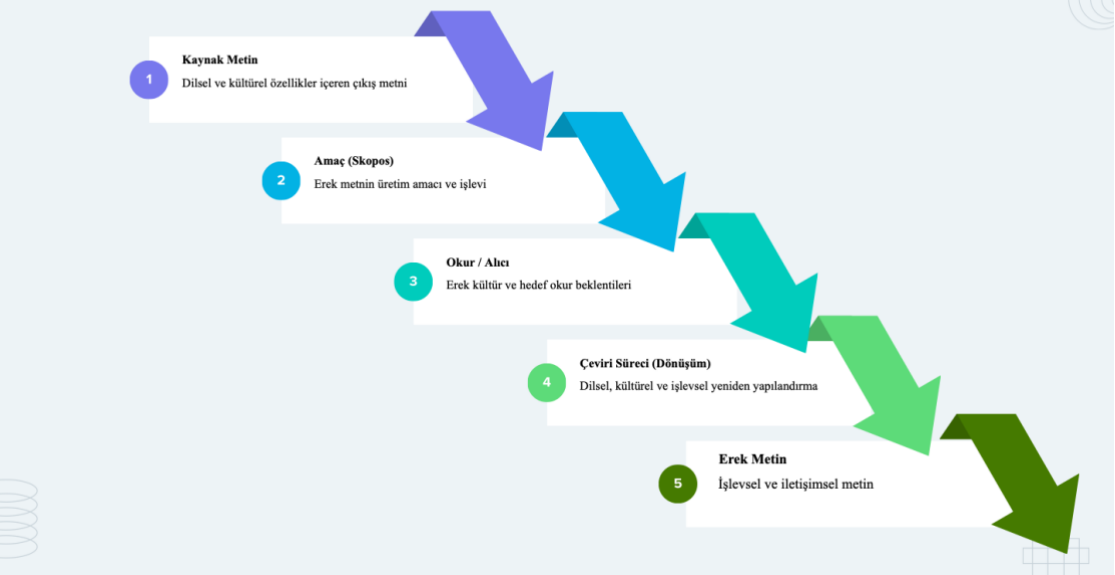
Görsel-işitsel çeviride dönüşümün kaçınılmazlığını artıran bir diğer etken, altyazı çevirisine özgü zaman ve mekân kısıtlarıdır. Altyazı metninin ekranda sınırlı bir süre boyunca yer alması ve belirli bir karakter sayısını aşamaması, kaynak metindeki anlamın birebir aktarılmasını çoğu zaman olanaksız hâle getirmektedir. Bu durumda çevirmen, anlamı yoğunlaştırmak, bazı unsurları elemek ya da yeniden düzenlemek zorunda kalmaktadır. Bu tür dönüşümler, çevirmenin yetersizliğinden değil; görsel-işitsel çevirinin yapısal koşullarından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda Skopos Kuramı, görsel-işitsel çeviride dönüşüm olgusunu açıklamak açısından işlevsel bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. (Reiß & Vermeer, 1984; Ece,2013). Reiß ve Vermeer'e göre çeviri sürecinde belirleyici olan unsur, kaynak metnin biçimsel özellikleri değil; erek metnin hedef kültürde üstleneceği işlevdir (Reiß & Vermeer, 1984). Altyazı çevirisinde bu işlev, erek okurun görsel-işitsel metni kesintisiz ve anlaşılır biçimde alımlayabilmesini sağlamaktır. Bu nedenle kaynak metindeki bazı unsurların dönüştürülmesi ya da sadeleştirilmesi, çeviri eyleminin amacına hizmet eden bilinçli ve amaca yönelik tercihler olarak değerlendirilmelidir. Benzer biçimde Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı da görsel-işitsel çeviride dönüşümün kuramsal temelini desteklemektedir. Nida, çeviride biçimsel örtüşmeden ziyade, erek okur üzerinde yaratılan etkiyi esas almakta ve çeviri sürecinin alıcı odaklı biçimde değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Nida, 1964).

Görsel-işitsel çeviride erek okurun metni algılama süreci, zaman baskısı ve eşzamanlı görsel unsurlar nedeniyle daha sınırlı olduğundan, kaynak metindeki anlamın erek kültürde aynı etkiyi yaratacak biçimde dönüştürülmesi zorunlu hâle gelmektedir. Almanca film altyazılarında sıkça karşılaşılan deyimsel ya da kültürel çağrışım içeren ifadelerin Türkçe altyazılarda dönüştürülerek aktarılması, bu duruma somut örnekler sunmaktadır. Kaynak metinde örtük bir anlam ya da kültürel gönderme içeren bir ifade, erek kültürde aynı çağrışımı yaratmadığında, çevirmen erek okurun metni

anlayabilmesi için anlamı yeniden yapılandırmaktadır. Bu dönüşüm, çevirmenin keyfi bir müdahalesi olarak değil; erek metnin anlaşılabilirliğini ve iletişimsel işlevini korumaya yönelik bilinçli bir strateji olarak değerlendirilmelidir. Bu tür örnekler, çeviride dönüşümün bir sapma ya da eksiklik değil; aksine çeviri sürecinin işlevsel, iletişimsel ve kültürel doğasından kaynaklanan kaçınılmaz bir olgu olduğunu göstermektedir.

Görsel-işitsel çeviride kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, birebir aktarım temelinde değil; erek metnin hedef kültürde işlevsel ve anlaşılır olmasını sağlayacak biçimde kurulmaktadır. Bu durum, dönüşümün çeviri eyleminin başarısını zedeleyen bir unsur değil, tersine bu başarının ön koşullarından biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak görsel-işitsel çeviri bağlamında dönüşüm, çeviri sürecinin kaçınılmaz ve yapısal bir bileşeni olarak değerlendirilmelidir. Altyazı çevirisi, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin dinamik, bağlama duyarlı ve amaç odaklı bir yapı sergilediği alanlardan biri olarak, çeviride dönüşüm olgusunu somut ve görünür kılmaktadır. Bu bağlamda dönüşüm, çeviride sadakatsizlikle değil; erek metnin iletişimsel başarısı ve işlevsel uyumuyla ilişkilendirilmelidir.



Şekil 1. Kaynak metin ile erek metin arasındaki kavramsal süreç.

Şekil 1'de gösterildiği üzere, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki, erek metnin amacı, hedef okur ve kültürel bağlam doğrultusunda dönüşüme uğramakta ve işlevsel bir erek metin ortaya çıkmaktadır. (Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüş kuramsal bir derleme ve tartışma çalışmasıdır. Araştırmada herhangi bir ampirik veri toplama yöntemine başvurulmamış; anket, görüşme, ölçek ya da istatistiksel analizlere başvurulmamıştır. Bunun yerine çeviribilim alanında kaynak metin–erek metin ilişkisi, eşdeğerlik tartışmaları, işlevsel yaklaşımlar ve çeviride dönüşüm olgusunu ele alan temel kuramsal çalışmalar sistematik ve eleştirel bir biçimde incelenmiştir. Bu bağlamda çalışma, çeviride dönüşümün kaçınılmazlığını ağırlıklı olarak kuramsal argümanlar aracılığıyla tartışmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi; eşdeğerlik, işlev, amaç (skopos) ve alıcı/okur odaklılık kavramları etrafında yapılandırılmıştır. Bu kavramlar doğrultusunda,

kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin çeviri kuramlarında nasıl tanımlandığı ve çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşümlerin hangi kuramsal temellere dayandırıldığı ortaya konulmuştur. İnceleme sürecinde, özellikle dinamik eşdeğerlik yaklaşımı, anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı ile Skopos Kuramı temel referans noktaları olarak benimsenmiş; bu yaklaşımların çeviride dönüşüm olgusunu nasıl gerekçelendirdiği karşılaştırmalı ve bütüncül biçimde değerlendirilmiştir. Çalışmada kullanılan kuramsal kaynaklar; çeviribilim alanının temel kuramcılarına ait kitaplar, hakemli dergi makaleleri ve yazınsal çeviri ile kültür odaklı çeviri çalışmalarını içeren akademik yayınlarla sınırlandırılmıştır. Kaynak seçimi yapılırken, kaynak metin–erek metin ilişkisini doğrudan ele alan, eşdeğerlik ve işlev tartışmalarına kuramsal katkı sunan ve çeviride dönüşüm olgusunu tartışan çalışmalara öncelik verilmiştir. Bu kapsamda incelenen eserler, alanın kuramsal gelişimini yansıtacak biçimde seçilmiş ve çalışmanın kuramsal bütünlüğünü destekleyecek biçimde değerlendirilmiştir.

İncelenen kuramsal metinler, belirlenen tematik başlıklar altında sınıflandırılarak çözümlenmiştir. Bu sınıflandırma sürecinde, kaynak metin merkezli yaklaşımlar ile erek odaklı ve işlevsel yaklaşımlar arasındaki temel farklar sistematik biçimde ortaya konulmuş; farklı kuramsal bakış açılarının kaynak metin–erek metin ilişkisini nasıl konumlandırdığı tartışılmıştır. Bu yöntem sayesinde, çeviride dönüşüm olgusuna ilişkin ortak eğilimler ile kuramsal ayrışmalar sistematik bir biçimde değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel ve yorumlayıcı analiz yöntemleri benimsenmiştir.

Kuramsal metinlerde yer alan kavramlar, tanımlar ve argümanlar öncelikle betimlenmiş; ardından bu argümanlar çeviride dönüşüm olgusunu açıklama biçimleri doğrultusunda yorumlanmıştır. Bu süreçte dönüşüm, çevirmenin öznel ya da keyfi tercihlerinin bir sonucu olarak değil; dilsel farklılıklar, kültürel bağlam, metin türü, iletişimsel amaç ve erek okurun beklentileri gibi çok katmanlı etkenlerin doğal ve kaçınılmaz bir sonucu olarak ele alınmıştır. Böylece kaynak metin–erek metin ilişkisinin hiyerarşik bir yapıdan ziyade, erek metnin işlevi doğrultusunda yeniden kurulan dinamik bir ilişki olduğu görüşü kuramsal temellerle sistematik biçimde desteklenmiştir. Çalışmada ayrıca görsel-işitsel çeviri bağlamına ilişkin örnekleyici açıklamalara ve sınırlı sayıda altyazı örneğine yer verilmiştir. Bu örnekler, *60 Minuten* adlı filmde yer alan Almanca özgün diyaloglar ile Netflix platformunda sunulan Türkçe altyazılar arasından seçilmiş; çeviride dönüşümün yalnızca kuramsal bir varsayım olmadığını, pratikte de işlevsel ve kaçınılmaz bir olgu olarak ortaya çıktığını göstermek amacıyla ele alınmıştır. Ancak söz konusu örnekler, sistematik ve nicel bir uygulamalı analiz kapsamında değil, kuramsal tartışmayı destekleyici, temsilî nitelikte değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın başlıca sınırlılığı, incelemenin ağırlıklı olarak kuramsal kaynaklara dayanması ve sunulan altyazı örneklerinin ayrıntılı, karşılaştırmalı ya da nicel bir uygulamalı analiz niteliği taşımamasıdır. Bununla birlikte bu sınırlılık, çalışmanın amacına uygun olarak, çeviride dönüşüm olgusunun kuramsal temellerini derinlemesine tartışmaya ve bu tartışmayı görsel-işitsel çeviri alanından seçilen örneklerle desteklemeye olanak tanımaktadır. Bu bağlamda çalışma, ileride yapılacak uygulamalı, karşılaştırmalı ve metin odaklı araştırmalar için sağlam bir kuramsal zemin oluşturmayı hedeflemektedir.

Bulgular

Bu bölümde, çalışmanın kuramsal çerçevesinde ele alınan dinamik eşdeğerlik, iletişimsel çeviri ve Skopos Kuramı, görsel-işitsel çeviri bağlamında seçilmiş altyazı örnekleri üzerinden somutlaştırılmaktadır. Örnekler, *60 Minuten* adlı filmde yer alan Almanca özgün diyaloglar ile Netflix platformunda sunulan Türkçe altyazılar arasından seçilmiş olup, çeviride dönüşüm olgusunun pratikte nasıl ortaya çıktığını göstermek amacıyla ele alınmıştır. Söz konusu örnekler, sistematik ve nicel bir

uygulamalı analiz kapsamında değil; kuramsal tartışmayı destekleyici, temsilî ve örnekleyici nitelikte değerlendirilmiştir.

Dinamik Eşdeğerlik Yaklaşımı Bağlamında Örnekler

Bu alt başlık altında, Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı doğrultusunda, kaynak metindeki biçimsel yapılardan ziyade, erek okurda yaratılan etkiyi önceleyen çeviri tercihlerine ilişkin örnekler sunulmaktadır. Aşağıda yer alan altyazı örnekleri, kaynak dildeki ifadelerin erek dilde işlevsel ve doğal bir biçimde yeniden yapılandırıldığını göstermek amacıyla seçilmiştir.

Örnek 1 (00:01:40)

Kaynak Metin (Almanca):

Komm jetzt los! – jep

Erek Metin (Türkçe altyazı):

Hadi bakalım. Kısa vur!

Bu örnekte, kaynak metinde yer alan yönlendirici ve ani eylemi vurgulayan ifade, erek dilde birebir sözcüksel karşılıkla değil, bağlamsal ve işlevsel bir çözümle aktarılmıştır. Boks terminolojisine özgü olan "jep" ifadesinin "kısa vur" biçiminde çevrilmesi, Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı doğrultusunda, kaynak metindeki etki ve işlevin erek dilde korunmasını amaçlayan bilinçli bir çeviri tercihini yansıtmaktadır.

Örnek 2 (00:02:41)

Kaynak Metin (Almanca):

Bleib warm, okay?

Erek Metin (Türkçe altyazı):

Sakın soğuma. Tamam mı?

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metindeki yumuşak uyarı ve ilgi içeren ifade, erek dilde birebir sözdizimsel yapıyla değil; duygusal etkiyi güçlendiren bir yapı aracılığıyla aktarılmıştır. "Bleib warm" ifadesinin Türkçe altyazıda "sakın soğuma" biçiminde çevrilmesi, erek okurda benzer bir koruyucu ve uyarıcı etki yaratmayı amaçlamaktadır. Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı doğrultusunda bu çeviri, kaynak metindeki biçimsel yapıyı değil, iletişimsel etkiyi ve bağlamsal anlamı önceliklendiren bir çeviri tercihini yansıtmaktadır.

Örnek 3 (00:03:58)

Kaynak Metin (Almanca):

Du kommst nicht, oder?

Erek Metin (Türkçe altyazı):

Gelmeyeceksin, değil mi?

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metindeki onay bekleyen soru yapısı, erek dilde birebir sözdizimsel karşılıkla değil, pragmatik işlevi korunarak aktarılmıştır. Almanca "oder?" ekinin Türkçede "değil mi?" biçiminde karşılanması, erek okurda benzer bir beklenti ve hafif sitem algısı oluşturmayı amaçlamaktadır. Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı doğrultusunda bu çeviri, biçimsel

yapıdan ziyade, söylemin iletişimsel etkisini ve bağlamsal anlamını önceliklendiren bir çeviri tercihini yansıtmaktadır.

İletişimsel Çeviri Yaklaşımı Bağlamında Örnekler

Bu alt başlık altında, Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri yaklaşımı doğrultusunda, erek okurun metni doğal, anlaşılır ve bağlama uygun biçimde algılamasını önceleyen çeviri tercihlerine ilişkin altyazı örnekleri sunulmaktadır. Aşağıda yer alan örnekler, kaynak metindeki söylem tonunun ve iletişimsel işlevin, erek dilde birebir sözcüksel karşılıklar yerine, erek kültürde doğal kabul edilen ifadeler aracılığıyla yeniden yapılandırıldığını göstermeyi amaçlamaktadır.

Örnek 1 (00:01:37)

Kaynak Metin (Almanca):
Geht's mal weiter, oder für was bezahlt ihr mich nicht?

Erek Metin (Türkçe altyazı):
Devam edelim, yoksa neden para alayım?

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metindeki retorik soru yapısı ve hafif alaycı söylem, erek dilde birebir sözdizimsel karşılıkla aktarılmamış; bunun yerine erek okurda benzer bir iletişimsel etki yaratacak biçimde yeniden yapılandırılmıştır. Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri yaklaşımı doğrultusunda, kaynak metnin biçimsel özelliklerinden ziyade, iletinin erek kültürde doğal ve anlaşılır biçimde aktarılması öncelenmiştir. Türkçe altyazıda tercih edilen ifade, karakterin sitemkâr ve aceleci tutumunu korurken, altyazıya özgü okuma kolaylığını da sağlamaktadır.

Örnek 2 (00:02:20)

Kaynak Metin (Almanca):
Hey, was wird denn das hier? Oh man!

Erek Metin (Türkçe altyazı):
Hey, ne yaptığını sanıyorsun sen? Baksana.

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metindeki şaşkınlık ve sitem içeren söylem, erek dilde birebir sözdizimsel karşılıkla aktarılmamış; bunun yerine erek okurda benzer bir iletişimsel etki yaratacak biçimde yeniden yapılandırılmıştır. Almanca "Oh man!" ifadesi Türkçede birebir bir karşılıkla verilmemiş; ancak sahnedeki tepki ve gerilim, "Baksana." gibi erek dilde doğal ve bağlama uygun bir söylemle desteklenmiştir. Bu çeviri tercihi, Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri yaklaşımı doğrultusunda, erek metnin doğallığını ve okur üzerindeki iletişimsel etkisini önceliklendiren bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Örnek 3 (00:02:43)

Kaynak Metin (Almanca):
Cosi, übertreib es nicht mit ihm, ja?

Erek Metin (Türkçe altyazı):
Cosi, onu fazla zorlama.

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metinde uyarı söylemini yumuşatan ve muhataptan örtük bir onay bekleyen "ja?" ifadesi, erek dilde birebir bir karşılıkla aktarılmamış; buna karşın ifadenin temel iletişimsel işlevi korunmuştur. Türkçe altyazıda tercih edilen kısa ve doğrudan yapı, sahnedeki uyarı söylemini net bir biçimde yansıtarak erek okurda benzer bir algı oluşturmuştur. Bu çeviri tercihi, Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri yaklaşımı doğrultusunda, erek metnin doğallığını ve işlevselliğini önceliklendiren bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Skopos Kuramı Bağlamında Örnekler

Bu alt başlık altında, Reiß ve Vermeer tarafından geliştirilen Skopos Kuramı çerçevesinde, erek metnin amacı ve hedef kültürde üstlendiği işlev doğrultusunda şekillenen altyazı çeviri tercihlerine ilişkin örnekler sunulmaktadır. Aşağıda yer alan örnekler, kaynak metindeki dilsel ve söylemsel unsurların, erek metnin iletişimsel amacı ve hedef okur beklentileri doğrultusunda nasıl dönüştürülebildiğini göstermek amacıyla seçilmiştir.

Örnek 1 (00:02:15)

Kaynak Metin (Almanca):

Mount! Gut drauf heute. Am Ende gewinnst du vielleicht sogar noch.

Erek Metin (Türkçe altyazı):

Mount! Bugün formundasın. Bu maçı kazanabilirsin.

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metinde yer alan üç ayrı cümle, erek dilde anlam yoğunlaştırmasına gidilerek daha kısa ve işlevsel bir yapıda aktarılmıştır. Altyazı çevirisine özgü zaman ve mekân kısıtları doğrultusunda, "vielleicht sogar noch" gibi olasılık ve vurgu bildiren unsurlar erek metinde yer almamış; buna karşın sahnenin temel motivasyonel iletisi korunmuştur. u çeviri tercihi, Skopos Kuramı çerçevesinde erek metnin temel amacı olan hızlı, anlaşılır ve görsel akışı bozmayan bir altyazı sunmanın öncelendiğini göstermektedir.

Örnek 2 (00:02:33)

Kaynak Metin (Almanca):

Keine Ahnung. Frag nicht mich, sondern den beschissenen Benko.

Erek Metin (Türkçe altyazı):

Bilmem. Bana değil, Benko'ya sor.

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metinde yer alan ve argo/küfür içeren "beschissenen" ifadesi, erek metinde tamamen çıkarılmıştır. Buna karşın, iletinin temel yönlendirme işlevi — sorumluluğun başka bir kişiye aktarılması — korunmuştur. Altyazı çevirisine özgü yayın bağlamı, hedef izleyici beklentileri ve zaman kısıtları dikkate alındığında, bu tercih Skopos Kuramı çerçevesinde erek metnin amacına hizmet eden bilinçli bir sadeleştirme olarak değerlendirilebilir. Böylece erek metin, iletişimsel açıdan işlevsel ve hedef kültüre uygun bir yapı kazanmıştır.

Örnek 3 (00:02:37)

Kaynak Metin (Almanca):

Wir warten seit einer Stunde.

Erek Metin (Türkçe altyazı):

Bir saat oldu.

Değerlendirme:

Bu örnekte, kaynak metinde açıkça belirtilen eylem ve zaman bilgisi, erek dilde anlam yoğunlaştırmasına gidilerek daha ekonomik bir yapıda aktarılmıştır. "Wir warten seit einer Stunde" ifadesinde yer alan eylem unsuru, Türkçe altyazıda bağlamdan çıkarılabilir kabul edilmiş; buna karşın zaman vurgusu korunmuştur. Bu çeviri tercihi, altyazı çevirisine özgü okuma kolaylığı ve hız gereksinimleri doğrultusunda, Skopos Kuramı çerçevesinde erek metnin temel amacını önceleyen bilinçli bir sadeleştirme olarak değerlendirilebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin çeviri kuramları çerçevesinde nasıl tanımlandığını ve çeviri sürecinde ortaya çıkan dönüşüm olgusunun hangi kuramsal temellere dayandığını tartışmayı amaçlamıştır. Çeviribilim alanında uzun süre baskın olan kaynak metin merkezli yaklaşımların çeviri sürecini büyük ölçüde biçimsel ve anlamsal eşdeğerlik ölçütleri üzerinden değerlendirdiği; erek metni ise kaynak metnin ikincil ve türev bir ürünü olarak konumlandırdığı görülmektedir. Ancak bu çalışmada ele alınan dinamik eşdeğerlik yaklaşımı, anlamsal ve iletişimsel çeviri ayrımı ile Skopos Kuramı, çeviri sürecinin çok katmanlı ve bağlama duyarlı yapısını ortaya koyarak bu anlayışın sınırlılıklarını görünür kılmaktadır.

Çalışmada incelenen altyazı örnekleri, kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişkinin birebir örtüşmeye dayalı bir yapı sergilemediğini; aksine işlevsel, iletişimsel ve amaç odaklı bir çerçevede şekillendiğini göstermektedir. Özellikle *60 Minuten* filminden seçilen örneklerde, erek metnin hedef kültürde anlaşılabilir, doğal ve işlevsel olabilmesi amacıyla çeşitli dönüşüm stratejilerine başvurulduğu görülmüştür. Bu bulgular, Eugene Nida'nın dinamik eşdeğerlik yaklaşımı ile Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri anlayışının görsel-işitsel çeviri bağlamında işlevsel dönüşümü gerekli kıldığı yönündeki görüşlerini desteklemektedir.

Benzer biçimde, altyazı çevirisine özgü zaman ve mekân kısıtlarının bazı dilsel yapıların sadeleştirilmesini, yeniden yapılandırılmasını ya da çıkarılmasını zorunlu hâle getirdiği görülmektedir. Bu durum, Reiß ve Vermeer tarafından geliştirilen Skopos Kuramı doğrultusunda değerlendirildiğinde, dönüşümün çeviri sürecinin doğal ve işlevsel bir bileşeni olduğunu ortaya koymaktadır. Erek metnin hedef kültürde iletişimsel açıdan başarılı olabilmesi için bazı unsurların korunması, bazılarının ise dönüştürülmesi ya da sadeleştirilmesi gerekebilmektedir.

Bu bağlamda çeviri, mekanik bir aktarım süreci değil; dilsel ve kültürel farklılıkların dikkate alındığı bilinçli bir yeniden yapılandırma eylemi olarak değerlendirilmelidir. Çeviride ortaya çıkan dönüşümler, çevirmenin öznel tercihlerinden ziyade, metin türü, kültürel bağlam, iletişimsel amaç ve erek okurun beklentileri gibi çok katmanlı etkenlerin doğal bir sonucudur. Bu nedenle dönüşüm, sadakatsizlik göstergesi değil; çeviri eyleminin kaçınılmaz ve işlevsel bir unsurudur.

Çalışmada sunulan kavramsal süreç şeması ve seçilen altyazı örnekleri, dönüşümün yalnızca kuramsal bir varsayım olmadığını; görsel-işitsel çeviri bağlamında pratikte de işlevsel ve kaçınılmaz bir olgu olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Bu bağlamda çeviri sürecinin başarısı, kaynak metne

biçimsel bağlılık üzerinden değil; erek metnin hedef kültürdeki iletişimsel ve işlevsel başarısı üzerinden değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak bu çalışma, çeviride dönüşüm olgusuna ilişkin kuramsal tartışmalara katkı sunmakta ve görsel-işitsel çeviri alanında yapılacak uygulamalı çalışmalar için kuramsal bir zemin oluşturmaktadır. Gelecek araştırmalarda farklı film türleri ve dil çiftleri üzerinden gerçekleştirilecek karşılaştırmalı çözümlemeler, dönüşüm stratejilerinin daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca altyazı çevirisinde işlevsel stratejilerin nicel ya da karma yöntemlerle desteklenmesi, kuramsal tartışmaların ampirik verilerle güçlendirilmesine olanak tanıyabilir.

Kaynaklar

Berk Albachten, Ö., & Meriç, A. (2005). *Kaynak ve erek metinler arasındaki çizgide çeviri stratejileri.* Çeviribilim ve Uygulamaları, (15), 27-44. https://acikerisim.mu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12809/7706 sayfasından erişilmiştir.

Díaz Cintas, J., & Remael, A. (2007). *Audiovisual translation: Subtitling*. Manchester: St. Jerome Publishing.

Ece, A. (2013). *Erek – Odaklı Kuram, Skopos Kuramı ve bağıntı kuramı bağlamında çeviri eğitimi.* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,26(26), 49-58. https://izlik.org/JA55CR58HY

Haldan, A. (2018). *Skopos Kuramı, çeviri edinci ve çeviribilim öğrencilerinin teknoloji kullanımları üzerine bir değerlendirme.* Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,2(2),101-112. https://doi.org/10.30561/sinopusd.488662

Kara, S. V. (2007). *Diplomasi metinleri çevirisi örneğinde kaynak metin – erek metin bağıntısı*. Dil ve Edebiyat Dergisi, 4 (1), 49-67. https://izlik.org/JA64GB33WZ

Newmark, P. (1988). *A textbook of translation.* New York: Prentice Hall International.

Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating.* Leiden: E. J. Brill.

Özyön, A. (2014). *Çeviri sürecine kaynak metin odaklı yaklaşım.* International Journal of Languages' Education and Teaching, 2(2), 17-24. https://izlik.org/JA57KD74TW

Reiß, K., & Vermeer, H. J. (1984). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie.* Berlin, New York: Max Niemeyer Verlag.

Toury, G. (1995). *Descriptive translation studies and beyond*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Turan, D. (2018). *Die Rolle sprachlicher und kultureller Kompetenz in der Funktionalen Übersetzung: Eine empirische Studie.* Diyalog, 6(2), 203-226. https://izlik.org/JA39NJ24ES

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışma iki yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın tasarlanması, kuramsal çerçevenin oluşturulması ve metnin yazımı birinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın kavramsal kurgusu, akademik danışmanlık süreci ve metnin gözden geçirilmesi ikinci yazar tarafından sağlanmıştır. Her iki yazar da çalışmanın son halini onaylamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışma kapsamında herhangi bir kurum, kuruluş ya da projeden maddi destek alınmamıştır. Yazarlar, çalışmaya katkı sunan başka bir kişi veya kuruma ilişkin teşekkür beyanı bulunmadığını belirtmektedir.

Çatışma Beyanı

Yazarlar, bu çalışma kapsamında herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Etik Bildirim

Bu çalışma kuramsal bir derleme ve metin temelli çözümleme niteliğinde olup herhangi bir insan katılımcı, deneysel uygulama veya kişisel veri içermemektedir.

Extended Abstract

Purpose and Research Questions

This study examines how the relationship between the source text and the target text is conceptualized within major translation theories and explores the theoretical foundations of transformation in the translation process. For a long time, translation was evaluated primarily through formal and semantic equivalence, positioning the target text as a secondary reproduction of the source text. However, functionalist approaches have challenged this view. The study seeks to answer the following questions: (1) How do major translation theories conceptualize the source–target relationship? (2) On what theoretical grounds can transformation be justified? (3) How does transformation manifest itself in audiovisual subtitle translation? By addressing these questions, the study aims to demonstrate that transformation is not a deviation but an inherent and functional component of translation.

Originality / Value

The study contributes to translation studies by integrating major functionalist theories—dynamic equivalence, communicative translation, and Skopos Theory—within a unified conceptual framework focusing specifically on transformation. While previous studies have discussed equivalence and functionality separately, this research emphasizes transformation as a theoretically grounded and systematic process. Additionally, by supporting the theoretical discussion with illustrative subtitle examples from the film 60 Minuten, the study bridges abstract theoretical debates with practical audiovisual translation contexts. The proposed conceptual process model further strengthens the originality of the study by visually demonstrating the dynamic and reconstructive nature of the source–target relationship.

Research Design and Methodology

This study adopts a qualitative research design and is structured as a theoretical review supported by illustrative textual analysis. It does not involve empirical data collection such as surveys, interviews, or statistical analysis. Instead, the methodological framework is based on systematic examination of foundational works in translation studies addressing equivalence, function, and purpose in translation. The study is conceptual and analytical in nature. It first reviews source-text-oriented approaches, particularly equivalence-based models, and then examines functionalist perspectives, including Eugene

Nida's dynamic equivalence, Peter Newmark's distinction between semantic and communicative translation, and Reiß and Vermeer's Skopos Theory. These theoretical frameworks are comparatively analyzed to reveal how they redefine the relationship between source and target texts. To support the theoretical discussion, selected subtitle examples from the German film 60 Minuten are analyzed. These examples are not drawn from a large-scale corpus but are purposefully selected to illustrate transformation strategies such as condensation, omission, adaptation, and pragmatic restructuring. The selection process focuses on examples that clearly demonstrate functional decision-making under audiovisual constraints such as time limitation, spatial restriction, and readability requirements. The analytical procedure consists of descriptive and interpretative analysis. First, the linguistic and pragmatic characteristics of the source and target utterances are described. Then, the translation strategies are interpreted within the relevant theoretical framework. Through this approach, transformation is examined as a purposeful and justified strategy rather than an arbitrary deviation from the source text.

Results and Discussion

The findings indicate that the relationship between the source text and the target text cannot be reduced to strict formal equivalence. Instead, translation emerges as a dynamic and reconstructive process shaped by linguistic, cultural, and communicative factors. The theoretical analysis demonstrates that dynamic equivalence prioritizes the response of the target audience, communicative translation emphasizes naturalness and clarity, and Skopos Theory foregrounds the purpose of the target text within its cultural context. The subtitle examples from 60 Minuten illustrate how transformation operates in practice. In many instances, expressions are condensed or reformulated to meet audiovisual constraints while preserving communicative intention. Certain elements are omitted or adapted not due to negligence but to ensure readability, coherence, and functional adequacy. These observations confirm that transformation is both inevitable and theoretically justified. The conceptual process model further supports this conclusion by presenting translation as a multi-stage process involving purpose determination, audience consideration, strategic decision-making, and functional restructuring. The findings align with functionalist literature emphasizing that translation success should be evaluated according to communicative effectiveness rather than strict formal correspondence.

Limitations

This study is limited to a theoretical review supported by selected illustrative subtitle examples rather than a comprehensive empirical corpus analysis. The examples were chosen to represent specific transformation strategies and are not intended to provide statistical generalization. Therefore, the conclusions should be interpreted as conceptual and interpretative rather than universally applicable. Future research incorporating larger subtitle corpora, different language pairs, and quantitative analyses could further validate and expand these findings.

Implications: Theoretical, Practical, and Social

Theoretically, the study reinforces functionalist perspectives by positioning transformation as an inherent dimension of translation rather than a deviation from fidelity. Practically, it offers a framework for understanding subtitle translation decisions under audiovisual constraints. For translation educators and practitioners, the findings highlight the importance of purpose-oriented and audience-

sensitive strategies. Socially, the study contributes to broader discussions on intercultural communication by emphasizing the translator's active role in meaning reconstruction. Future research may compare different language pairs, genres, or media formats to further explore transformation strategies across diverse translation contexts.